

İLERİ YAŞ GRUBU KİŞİLERİN İNTERNET KULLANIM ALIŞKANLIKLARI: TRABZON ÖRNEĞİ ABITS OF INTERNET USAGE IN ELDERLY GROUP OF PEOPLE: TRABZON EXAMPLE

Olgun KÜÇÜK*
Mevlüt Can KOÇAK**

Öz

1990'lı yıllardan itibaren hızla sivilleşmeye başlayan internet, diğer kitle iletişim araçlarına kıyasla çok daha kısa sürede insanlar arasında hızla yaygınlaşmıştır. İnternet kullanımı gençler arasında oldukça yaygın olmakla birlikte, günümüzde artık her yaşta insanın da kullandığı bir araç haline gelmiştir. İşte bu araştırma; ileri yaş grubundaki insanların internet kullanım alışkanlıklarını ortaya koymak amacıyla yürütülmüştür. Çalışmada saha araştırması yöntemi kullanılmış, veriler 140 katılımcıdan yüz yüze anket tekniğiyle elde edilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında; ileri yaş grubu internet kullanıcılarının güven düzeylerinin orta seviyede olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların internet kullanım süreleri arttıkça güven ve bağımlılık düzeylerinde artış görülmektedir. Araştırmaya katılan kadınlar, erkeklere oranla günlük daha fazla internet kullanmaktadır. Araştırmaya katılanların yarısından fazlası ise yalnızlığını gidermek için internet kullandığını ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: İnternet, İleri Yaş Grubu, Trabzon.

Abstract

The Internet, which began to civilize rapidly since 1990, has been rapidly spreading among people in a much shorter time compared to other mass media. While using of the Internet is quite common among young people, it has become a tool that people of all ages use now. The aim of this study was to determine the Internet usage habits of the elderly people. Field survey method was used in the study and data were obtained from 140 participants by face to face survey technique. According to the results of the study; It is understood that the confidence level of the Internet users of the elderly age group is in the middle level. As the internet usage time of the participants increased, the level of confidence and dependence increased. Women who participated in the study use more internet daily than men. More than half of the respondents stated that they used internet to eliminate their loneliness.

Keyword: Internet, Elderly Age group, Trabzon.

Giriş

Yaşlılığın tam bir tanımını yapmak zordur. İleri yaş insanlarla ilgili yapılan araştırmalarda yaşlılığın ve yaşlılığın çerçevesini çizmek çok mümkün olmamaktadır. Yaşlılık kavramı bu sebeplerden dolayı kapsamı geniş bir olgudur. (Koçak ve Terkan, 2010, 18). Yaşlı nüfusun her geçen gün çoğalması bu kesime yönelik ilginin de artmasına yol açmaktadır. Bu ilginin bir neticesi olarak ta yaşlılıkla ilgili tanımlarda zenginleşme olduğu görülmektedir (Çağlar, 201, 26). Diğer yandan yaşlılık ve yaşlılarla ilgili çalışmalarda da son yıllarda artış olduğu gözlenmektedir (İçli, 2008, 29).

Yaşlılık söz konusu olduğunda genellikle kişilerin erişeceği en yüksek konum ifade edilmektedir(Giddens, 2008, 218). Yaşlılık tüm canlılar için geçerli olan bir süreçtir ve evrenseldir. İleri yaş canlılığın son dönemini ifade eden bir kavramdır(Kurt ve ark, 2010, 329).

İleri yaş grubu sosyolojik bakımdan ele alındığında, yaş alan kişilerin etkilendikleri biyolojik, ruhsal ve toplumsal süreçlerin tamamını ifade etmektedir (Giddens, 2008, 218). Bu etkenleri tek tek açıklayacak olursak:

Biyolojik Yaşlanma: İleri yaş kişilerde biyolojik bazı değişimler gözlenmektedir. Fakat bu değişikliklerin hangi yaşlarda ortaya çıkıp kendini gün yüzüne çıkaracağı, hem insanların yaşam tarzına hem de genetik yapısına bağlı olarak farklılık gösterebilmektedir.

Ruhsal Yaşlanma: Yaşlanmanın ruhsal belirtileri biyolojik belirtilerine nazaran daha az bilinen ve gözlenen göstergelerdir. İlerleyen yaş ile birlikte belleğin zayıfladığı, zekâ keskinliğinin kaybolduğu, beceri ve öğrenme gibi yeteneklerin gitgide kaybolduğu düşüncesi yaygın kabul gören düşüncelerdir.

* Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi, Safranbolu MYO, Radyo TV Programcılığı Programı, olgunkucuk61@gmail.com

** Öğr. Gör., Karabük Üniversitesi, Safranbolu MYO, Radyo TV Programcılığı Programı, mevlutcankokak@karabuk.edu.tr

Toplumsal Yaşlanma: Yaşlanmanın bu türü, belirli bir kronolojik yaşla kültürel olarak eşleşen normları, değerleri ve rolleri ifade etmektedir(Giddens, 2008, 218-223).

Gelişmekte olan ülkelerde yaşlı nüfus genç nüfusa oranla düşük kalmakla birlikte gelişmiş ülkelerde bu durumun tersine döndüğüne şahit olmaktayız. Gelişmiş ülkeler gün geçtikçe daha fazla yaşlı nüfus barındırır hale gelmektedir (Özcan, 2010, 17). Yaşlı nüfusun toplam nüfusa oranla bu denli artmasının sebebi toplumsal yaşamda sağlanan bazı olumlu gelişmelerle açıklanabilir. Bu ülkelerdeki refah seviyesinin yüksekliği, iyi beslenme, sağlık tesisleri ve tedavi imkânlarının yeterliliği yaşlı nüfusun artmasında rol oynamaktadır (Gitmez, 2000, 2).

Yaşam konforundaki iyileşmenin getirdiği yaşam süresindeki artış, sadece gelişmiş ülkelere özgü bir durum da değildir. Bilim ve Tıp alanında yaşanan olumlu gelişmeler dünya üzerinde yaşayan tüm insanların ömür süreleri üzerinde olumlu tesir oluşturmaktadır. Özellikle Tıp sektöründe yaşanan muazzam ilerlemeler yüz binlerce insanı olumsuz etkileyen salgın hastalıkların azalmasında direkt etkili olmuştur. Tüm bu olumlu gelişmeler neticesinde insan ömrü uzamış ve toplam nüfus içindeki yaşlı nüfus oranı artmıştır (Becerikli, 2013, 20).

Ülkemizde de yaşlı nüfusun oranı gittikçe artmaktadır. 2015 yılı TÜİK verilerine baktığımızda beklenen ortalama yaşam süresinin 78 yıl olduğu görülmektedir. Bu veriyi cinsiyet bakımından ele aldığımızda beklenen ömrün kadınlar için 80,7 yıl ve erkekler için de 75,3 yıl olduğu anlaşılmaktadır(TÜİK, 2017).

Toplumdaki yaygın kanaate göre, yaşlılığı belirleyen ana etmen kişinin takvimdeki yaşıdır. Bununla birlikte toplum içinde aynı yaşa sahip insanlar arasındaki fiziksel ve ruhsal farklılıklar bu toplumsal kanıyı yıkacak niteliktedir. Bir kişiye yaşlı diyebilmek için yalnızca takvim yaşından yola çıkmak doğruluğu tartışılan bir durumdur (Ceylan, 2013, 12).

Yaşlılık kavramını uzun bir ömürle ifade etmek çok doğru değildir. Kişilerin yaşam kaliteleri ve hayata kattıkları değer de bu anlamda büyük öneme sahiptir (Aközer, 2011, 106)

1963 yılında Dünya Sağlık Örgütü seminerinde yaşlılık üç döneme ayrılmıştır: Orta yaşlılık denen dönem (45-59 yaş), yaşlılık (60-74 yaş), ileri derece yaşlılık (75-89 yaş), ihtiyarlık (90 ve üzeri) olarak beyan edilmiştir. Yaşlılık olgusuna çalışma yaşamı açısından bakıldığında ise; kişinin iş yaşamındaki üretkenliğinin azaldığı ve emekliye ayrıldığı süreç olarak ifade edilmektedir. Toplumda yaşlılığın başlangıcı olarak ise 60-65 yaş civarı kabul görmektedir (akt. Kalaoglu Öztürk, 2010, 31).

1. İleri Yaş Gurubu ve İnternet

Medya ve enformasyon şebekeleri dünyanın her tarafını sarmıştır. Geleneksel iletişim araçları olan televizyon, telgraf ve fax gibi araçlar eskisi kadar yaygın kullanılmamaktadır. Artık bilgisayar sistemleri eski iletişim araçlarının pek çoğunun gerçekleştirdiği işlemleri tek başına yerine getirebilmektedir (Holmes, 2005, 60).

Bilgisayarlar aldıkları komutlara bağlı olarak kendisine yüklenen verileri işleyerek problem çözen otomatik elektronik aygıtlardır. Herhangi bir bilginin sistemli bir şekilde ayarlanması, işlenmesi, iletilmesi gerektiğinde, buna yeniden ulaşmak ve kullanmak bilgisayar sayesinde gerçekleşmektedir (Gönenc, 2014, 143). Bilgisayarların birbiriyle iletişimde bulunabilmesi için oluşturulan ağlar yeni bir iletişim ortamını meydana getirmiştir. Fakat bilgisayar ağları üzerindeki iletişimin, sosyal anlamda bir iletişim değildir. Ağlar üzerinde söz konusu olan, bilgisayarlar arası veri alış verişidir. Ancak bilgisayarların birbirine bağlanmasıyla oluşturulan ağ yapıları üzerinde bilgisayarlar aracılığıyla insanlar arası iletişim meydana gelmektedir. Bu sebeptendir ki bilgisayar ağlarının ve internetin yeni bir iletişim ortamı ortaya çıkardığı kabul edilmektedir (Atabek, 2001, 116).

1994'te ilk tarayıcıların ortaya çıkışından itibaren internet, mükemmel bir "yeni araç" haline gelmiştir. Her yeni medyada ve her zaman olduğu gibi, bu yeni teknolojinin gelecekteki kullanımına ve etkilerine ilişkin de yoğun bir tartışma bulunmaktadır(Schröter, 2014, 367).

İleri yaş grubu kişilerin internet kullanım alışkanlıkları üzerine literatürde pek çok araştırma bulunmaktadır:

Shapıra ve arkadaşları (2007, 481-482) tarafından İsrail'de yaşları 70 ile 93 arası değişen yaşlı kesim üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu çalışmada yaş ortalaması 80.25'dir. Araştırmanın sonucuna göre yaşlıların bilgisayar ve internet kullanması onların üzerinde pozitif bir etki yarattığı sonucuna varılırken aynı zamanda daha az yalnızlık duydukları ve hayattan daha çok tatmin oldukları sonucuna varılmıştır.

Gatto ve Tak (2008, 84) tarafından yapılan bir araştırmada yaşları en az 59 olan yaşlılar üzerinde bir çalışma yapılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre; yaşlıların yüzde 55.17'si interneti günlük kullandığını belirtirken, yüzde 17,2'si haftada 4-5 kez, yüzde 8,6'sı haftada 3-4 kez, yüzde 15.5'ise interneti haftada 1-2 kez kullandığını belirtmiştir.

Koçak ve Terkan (2010, 168-172) tarafından yapılan araştırmanın sonucuna göre yaşlıların internete günlük 116 dakika zaman ayırdıkları sonucuna varılmıştır. Ayrıca bu araştırmada elde edilen bir başka sonuç ise; yaşlıların internet kullanım amaçlarıdır. Araştırmada kadınlar interneti daha çok eğlence-vakit geçirme, haberleri ve gelişmeleri anında takip etmek amacıyla kullanırken; erkeklerin ise bilgi edinme, araştırma ve haberleri ve gelişmeleri anında takip etme amacıyla internet kullandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Gonzalez ve arkadaşları (2012, 587-593) tarafından İspanya'nın Cuence eyaletinde bilgisayar kursuna giden 240 yaşlı üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Bu araştırmanın sonucuna göre katılımcıların yüzde 74,6'sı hiç önceden internet kullanmamış olup yine yüzde 54.7'si ise bilgisayar deneyimlerinin önceden olmadığını belirtmişlerdir. Araştırmaya katılanların bilgisayar kullanmaya oldukça ilgili olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmada ayrıca katılımcıların bilgisayar kursuna yazılma nedenleri sorulmuş olup bu soruda katılımcıların yarıya yakın kesimi 'sadece öğrenmek' sıklıkını işaretlemişlerdir (Gonzalez ve ark, 2012, 591).

Becerikli (2013) tarafından gençler ve ileri yaş grubu arasında karşılaştırma yapılarak bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Bu araştırmada yaş grubu 51 yaş ve üzeri olarak belirlenmiştir. Araştırmanın sonucuna göre yaşlıların internet üzerinden gazete okuma alışkanlıklarının gençlere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Pew İnternet ve Amerikan Hayatı Projesi (Jarvis, 2011, 146-147) tarafından toplumda teknolojinin gelişmesiyle ilgili çok sayıda araştırma yapılmıştır. 2009 ile 2010 anketlerinde bazı bulgulara ulaşılmıştır;

- Yetişkin insanlara bakıldığında bunların neredeyse yarıya yakını, eski arkadaşlara ve sevgililere bakarak geçmişindeki insanları arıyor.
- Yine internetteki yetişkinlerin neredeyse yarısı, internetten yeni insanların tanınmanın daha kolay olduğu ve daha iyi olduğu konusunda hemfikir.
- İnternetteki yetişkinlerin %44'ü, kendileri için profesyonel hizmetler gerçekleştiren insanlarla ilgili bilgi almak için web'e başvuruyor. Doktorlar, avukatlara ve manikürcüler gibi.
- Pew'in ayrıca ulaştığı başka bir sonuç ise; Afrikalı ve Amerikalı yetişkinlerin 'mobil web'in en aktif kullanıcıları arasında' olduğunu ve bunun diğer kesimlerden daha hızlı bir şekilde artmakta olduğunu söylüyor.

Tekedere ve Arpacı (2016, 381-387) tarafından Ankara'da bulunan huzurevlerinde yaşayan ve Türkiye emekliler derneği üyesi olan 106 orta yaş ve yaşlı birey üzerinde bir araştırma gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya katılanlara internet kullanmasını bilip bilmedikleri sorulmuştur. Araştırmaya katılanların yüzde 41.5'i internet kullanmasını bildiğini söylerken, yüzde 58.5'i ise bilmediğini ifade etmiştir. İnternet kullanmasını bilen orta yaşlı ve yaşlı bireyler en çok sırasıyla 'araştırma ve bilgi öğrenme', 'e-mail', 'gündemi takip etmek' ve 'eğlence' için internet kullandıklarını belirtmişlerdir.

Araştırmaya katılanlara ayrıca herhangi bir sosyal medya sitesine üyeliklerinin bulunup bulunmadığı sorulmuştur. Bu araştırmanın sonucuna göre yüzde 70.8'in herhangi bir sosyal medya sitesine üyeliğinin olmadığını belirtirken, bunu yüzde 17.9' ile Facebook üyeliği olduğu izlenmektedir. Yüzde 9.4'ü ise diğer medya ortamlarını kullandığını belirtirken, yüzde 1.9'u ise Twitter üyeliği olduğunu ifade etmiştir. Ankette sorulan bir diğer soru internete bağlanma imkânlarına sahip olup olmadıklarıdır. Yüzde 49.1'i internete bağlanma imkânına sahipken, yüzde 50.9'u internete erişimine sahip değildir (Tekedere ve Arpacı, 2016, 381-387).

Demiray ve Candemir (2017) tarafından internet kullanım alışkanlıklarını belirlemek için Eskişehir'de Emekli Öğretmenler Derneği üyesi öğretmenler üzerinde bir araştırma yapılmıştır. Araştırmada emekli öğretmenlere ne kadar zamandır internet kullandıkları sorulmuştur. Bu soruya yüzde 35.8'i 1-5 yıl, yüzde 30.5'i 6-10 yıl, yüzde 26.3'ü 11 yıldan daha fazla, yüzde 7.4'ü ise 1 yıldır diye yanıt vermişlerdir.

2.Yöntem

Genel tarama modeline uygun olarak oluşturulmuş bu çalışmada, aynı zamanda bağımsız ve bağımlı değişkenler arasında karşılıklı olarak ilişkisel tarama yapılmıştır.

2.1.Araştırmanın Uygulanması ve Örneklem Seçimi

Araştırma evreni, çalışmanın gerçekleştirildiği zamanı kapsayan dönemde, Trabzon il merkezinde yaşayan ileri yaş grubu (+58 ve üstü) kişilerden meydana gelmektedir. Rastlantısal örnekleme tekniğinden

yararlanıldığı araştırmaya 140 kişi katılmıştır. Araştırmaya konu olan veriler ise çalışmaya katılanlardan yüz yüze görüşmeye dayalı anket tekniğiyle toplanmıştır.

2.2. Verilerin Analizi ve Kullanılan Testler

Alan araştırması 10-18 Aralık 2018 tarihleri arasında, Trabzon il merkezinde yaşayan ileri yaş grubu kişilerden meydana gelmektedir. Araştırmada elde edilen veriler ise SPSS programı ile elektronik ortama aktarılmıştır. Katılımcıların cinsiyetine göre yaşam doyumu düzeylerinin farklılık gösterip göstermediği Bağımsız Örneklem T-Testi ile hesaplanmıştır. Yine katılımcıların internete bağımlılık düzeyleri ile yaşam doyumu düzeyleri arasındaki ilişki Korelasyon Analizi ile ortaya konulmaya çalışılmıştır. Araştırmaya katılanların demografik özellikleri ise Frekans analizi ile tespit edilmiştir.

Araştırma Soruları:

- Katılımcıların günlük internet kullanım süreleri ne kadardır?
- Cinsiyete göre katılımcıların internet kullanım alışkanlıklarında farklılık var mıdır?
- İleri yaş ve üzeri kişilerin internete güven düzeyi nedir?
- Cinsiyete göre internete güven düzeyleri anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
- Katılımcıların internete bağımlılık düzeyleri nedir?
- Cinsiyete göre internete bağımlılık düzeyleri arasında farklılık var mıdır?
- Katılımcıların internet kullanım süreleri ile internet bağımlılık düzeyleri arasında ilişki var mıdır?
- Katılımcılar interneti yalnızlıklarını gidermek için mi kullanıyor?

2.3. Katılımcıların Bazı Özellikleri

Tablo 1’de de görüldüğü gibi çalışmaya katılanların yüzde 53.6’sı erkeklerden oluşurken yüzde 46.4’ü kadınlardan meydana gelmektedir. Araştırmaya katılan erkeklerin sayısı kadınlara göre fazla olsa da araştırmanın sonuçları bakımından problem teşkil edecek düzeyde değildir.

Tablo 1. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Dağılımı

Cinsiyet	Sayı	Yüzde
Erkek	75	53.6
Kadın	65	46.4
Toplam	140	100.0

Katılımcıların aylık yaptıkları ortalama harcamaya ilişkin yapılan betimleyici istatistik sonuçlarına bakıldığında, en düşük 700 TL, en yüksek 10 000 TL harcama yaptıkları bulgulanmıştır. Bu verilere göre araştırmaya katılanların aylık ortalama yaptıkları harcama ise 3015 TL’dir.

Tablo 2. Aylık Yapılan Harcamaya Yönelik Merkezi Eğilim İstatistikleri

Katılımcı Sayısı	En Düşük	En Yüksek	Ortalama
140	700 TL	10 000 TL	3015 TL

3.1. Katılımcıların İnternet Kullanım Süreleri

Katılımcıların günlük internet kullanım sürelerinin betimleyici istatistik sonuçlarına bakıldığında, günlük en az 5 dakika, en çok 400 dakika internet kullandıkları bulgulanmıştır. İstatistiğe göre günlük internet kullanım sürelerinin ortalaması 132 dakika olarak hesaplanmıştır. Bu sonuçlar da ortaya koymaktadır ki, gençler arasında yoğun olan günlük internet kullanım süreleri, ileri yaş grubu kimseler için de gün geçtikçe geçerli olmaya başlamıştır.

Tablo 3. Katılımcıların Günlük İnternet Kullanım Süresi

	Katılımcı Sayısı	En Az	En çok	Ortalama
İnternet Kullanım Süresi	140	5 dk.	400 dk.	132 dk.

Araştırmaya katılanların cinsiyeti ile internet kullanım süreleri arasındaki ilişkiyi ortaya koymak için bağımsız örneklem T-testi uygulanmıştır. Tablo 4’de de görüldüğü gibi katılımcıların cinsiyeti ile internet kullanım süreleri arasında anlamlı bir farklılaşma görülmektedir. Yani diğer bir deyişle araştırmaya katılan kadınlar (148 dk.), erkeklere (119 dk.) oranla internette daha fazla vakit geçirmektedir. Gençler arasında yapılan diğer bazı araştırma sonuçlarına göre de kadınların erkeklere oranla daha fazla internet kullandıkları ortaya çıkmıştır (İnce ve Koçak, 2017, 742). Bu durum cinsiyetin internet kullanım süresi üzerinde her yaş grubu için etkili olduğunu ortaya koymaktadır.

Tablo 4. Cinsiyete Göre Katılımcıların İnternet Kullanım Sürelerindeki Farklılık

Cinsiyet	N	Ortalama	T	Df	Sig.
Kadın	65	148 dk.	2.196	138	.030
Erkek	75	119 dk.			

3.2.Katılımcıların İnternet Kullanım Alışkanlıkları

Araştırmaya katılanların yüzde 65,0'ı her gün düzenli olarak internet kullandığını belirtirken, yüzde 20,7'si haftada 5-6 gün, yüzde 10,7'si haftada 3-4 gün, yüzde 3,6'sı ise haftada 1-2 gün internet kullandıklarını belirtmişlerdir (Bkz. Tablo 5). Her gün ve haftada en az 3-4 gün internet kullananların oranının yüzde 96,4 olduğu görülmektedir. Bu sonuç ise katılımcıların önemli bir kısmını teşkil etmektedir.

Tablo 5. Katılımcıların Haftalık İnternet Kullanım Sıklığının Dağılımı

Haftalık İnternet Kullanım Sıklığı	Sayı	Yüzde
Her Gün Düzenli	91	65.0
Haftada 5-6 Gün	29	20.7
Haftada 3-4 Gün	15	10.7
Haftada 1-2 Gün	5	3.6
Toplam	140	100.0

3.3.Katılımcıların İnternete Güven Düzeyleri

58 yaş ve üstü kişilerin internete güven düzeylerini tespit etmek amacıyla 1 ile 10 arasında puan vermeye yönelik bir skala (1= Hiç güvenmem, 10= Çok güvenirim) oluşturulmuştur. Araştırmaya katılan 140 kişinin verdiği cevaplar incelendiğinde, katılımcılar orta düzeyde ($\bar{x}$ = 5.40) internete güven duymaktadır (Bkz. Tablo 6). Ülkemizde son yıllarda yapılan araştırmaların çoğu da bu sonuçla paralellik göstermektedir.

Tablo 6. Katılımcıların İnternete Güven Düzeylerinin Betimleyici İstatistikleri

	Katılımcı Sayısı	En Az	En Çok	Ortalama
İnternete Güven Düzeyi	140	1	10	5.40

Araştırmaya katılanların cinsiyeti ile internete güven düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem T-testi uygulanmıştır. İleri yaş grubu kişilerin cinsiyeti ile internete güven düzeyleri arasında anlamlı olarak farklılaşma görülmemektedir (t = .592; p >.05). Araştırmaya katılan kadınlar ($\bar{x}$ = 5.50), erkekler ($\bar{x}$ = 5.30) oranla internete daha fazla güven duysalar da, bu anlamlı farklılık yaratacak düzeyde değildir. Yani araştırmaya katılan kadınlar ve erkeklerin internete güven düzeyleri birbirine yakındır(bkz. Tablo 7).

Tablo 7. Cinsiyete Göre Katılımcıların İnternete Güven Düzeyindeki Farklılık

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Ortalama	T	Df	Sig.
Erkek	75	5.30	.592	138	.555
Kadın	65	5.50			

Katılımcıların internetin kullanım süresi ile internete güven düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonuçlarına bakıldığında; pozitif, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir (r = .220; p <.05). Başka bir deyişle katılımcıların internet kullanım süreleri arttıkça, internete olan güven düzeyi de artmaktadır (bkz. Tablo 8).

Tablo 8. İnternet Kullanım Süresi ile İnternete Güven Düzeyi Arasındaki İlişki

	İnternete Güven Düzeyi
İnternet Kullanım Süresi	.220**

3.4.Katılımcıların İnternete Bağımlılık Düzeyleri

Katılımcıların internete bağımlılık düzeylerini tespit etmek amacıyla bir skala oluşturulmuştur. Bu skala üzerinde en düşük değer 1, en yüksek değer ise 10 olarak belirlenmiştir. Araştırmaya katılanların verdikleri cevaplar incelendiğinde katılımcıların orta düzeye yakın ($\bar{x}$ = 4.76) internet bağımlısı oldukları sonucuna varılmıştır (bkz. Tablo 9). Gençler arasında internet bağımlılığı konusunun son yıllarda gündemi

meşgul eden bir sorun olduğu düşünülünce, bu araştırma sonucunda ortaya çıkan sonuç ilerleyen yıllarda ileri yaş grubunda da bu türden bir ihtimali göz önüne getirmektedir.

Tablo 9. Katılımcıların İnternete Bağımlılık Düzeylerinin Betimleyici İstatistikleri

	Katılımcı Sayısı	En Az	En Çok	Ortalama
İnternete Bağımlılık Düzeyi	140	1	10	4.76

Araştırmaya katılanların cinsiyeti ile internete bağımlılık düzeyleri arasındaki ilişkiyi tespit etmek amacıyla bağımsız örneklem T-testi uygulanmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların cinsiyeti ile internete bağımlılık düzeyleri arasında anlamlı olarak farklılaşma görülmektedir ($t = .799$; $p > .05$). Araştırmaya katılan kadınlar ($\bar{x} = 5.36$), erkeklere ($\bar{x} = 4.26$) oranla daha fazla internete bağımlıdır (bkz. Tablo 10).

Tablo 10. Cinsiyete Göre Katılımcıların İnternete Bağımlılık Düzeyindeki Farklılık

Cinsiyet	Katılımcı Sayısı	Ortalama	T	Df	Sig.
Erkek	75	4.26	2.799	136	.006
Kadın	63	5.36			

Katılımcıların interneti kullanım süresi ile internete bağımlılık düzeyi arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla yapılan Korelasyon Analizi sonuçlarına bakıldığında; pozitif, düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = .171$; $p < .05$). Başka bir deyişle katılımcıların internet kullanım süreleri arttıkça, internete olan bağımlılık düzeyi de artmaktadır (bkz. Tablo 11). Bu durumda kadınlar daha fazla internet kullanmakta, internete daha fazla güven duymakta ve internet bağımlılık düzeyleri erkeklere oranla daha yüksek çıkmaktadır.

Tablo 11. İnternet Kullanım Süresi ile İnternete Bağımlılık Düzeyi Arasındaki İlişki

	İnternete Bağımlılık Düzeyi
İnternet Kullanım Süresi	.171**

Yalnızlığınızı gidermek için mi internet kullanıyorsunuz sorusuna, araştırmaya katılanların yüzde 41.4'ü katılıyorum derken, yüzde 12.9'u ise kesinlikle katılıyorum yanıtını vermişlerdir. Yani diğer bir deyişle araştırmaya katılanların yarısından fazlası yalnızlığını gidermek için internet de vakit geçirdiğini belirtmiştir (bkz. Tablo 12). Modern çağla birlikte toplumsal hayat içinde yalnızlaşan birey bu yazılığını giderebilmek için kitle iletişim araçlarına sığınmıştır. Bu araştırmanın sonucu da bu tezi doğrular biçimde çıkmıştır.

Tablo 12. Yalnızlığınızı Gidermek İçin mi İnternet Kullanıyorsunuz Sorusuna Verilen Yanıtların Yüzdeleri Dağılımı

	Sayı	Yüzde
Kesinlikle Katılmıyorum	25	17.9
Katılmıyorum	29	20.7
Kararsızım	10	7.1
Katılıyorum	58	41.4
Kesinlikle Katılıyorum	18	12.9
Toplam	140	100.0

Sonuç ve Öneriler

İnternet teknolojik üstünlüğü ve yaygınlığı sayesinde iletişim ve haberleşme için rakipsiz bir konuma ulaşmıştır. Toplumun her kesimi haberleşmek, eğlenmek, zaman geçirmek gibi nedenlerle vaktinin belli bir bölümünü internete ayırmaktadır. İnternet kullanımı, ileri yaş grubundaki insanlar arasında da gün geçtikçe artış göstermektedir. Bu araştırmanın bulguları da bunu destekler niteliktedir. Araştırmaya katılanlar internette ortalama günlük 2 saatin üzerinde vakit geçirmektedir. Katılımcılar içinde günlük zamanından internete en fazla ayıran kişi 7 saatini internet ortamında geçirdiğini beyan etmiştir. En az vakit geçiren katılımcı ise günde 5 dakikasını internete ayırdığını belirtmiştir. İnternet kullanımına cinsiyet üzerinden bakıldığı zaman, kadın katılımcıların erkeklere oranla günlük daha fazla internet kullanmakta olduğu görülmüştür.

Araştırma kapsamında, katılımcıların internete güven düzeyleri mercek altın alınmıştır. Araştırmaya katılanların cinsiyet dağılımı birbirine yakındır. Anket soruları 75 erkek ve 65 kadın katılımcı tarafından cevaplandırılmıştır. Anket sonuçları değerlendirildiğinde; araştırmaya katılanların internete orta düzeyde güven duydukları anlaşılmaktadır. Cinsiyet açısından bakıldığında ise kadınlar, erkeklere oranla internete daha

fazla güven duymaktadır. Yine çalışmada ileri yaş grubundaki insanların internete güven düzeyleri ile günlük internet kullanım süresi arasındaki ilişki ele alınmıştır. Yapılan inceleme sonucu günlük internet kullanım süresi arttıkça internete güven düzeyi de artmaktadır. Benzer şekilde katılımcıların günlük internet kullanım süresi ile internete bağımlılık düzeyi arasında da pozitif, zayıf düzeyde ve anlamlı bir ilişki olduğu sonucuna varılmıştır.

Araştırmada elde edilen bir diğer sonuç ise; araştırma katılan ileri yaş gurubundaki insanların önemli bir kısmı, yaklaşık yüzde 50'sinden fazlası yalnızlıklarını giderdiği için internet kullandıklarını belirtmişlerdir.

Gençler arasında gittikçe yaygınlaşan aşırı internet kullanımı ve bağımlılık sorununun orta yaş ve ileri yaş grubuna da sirayet ettiği bu çalışmada da ortaya çıkmıştır. Özellikle kadın kullanıcılar özelinde sorun daha bariz biçimde görülmektedir. Aşırı sanallaşma eğilimi sosyal yaşamı olumsuz etkilediği için toplumsal yaşamla ilgili projelerin ilgili kurumlar üzerinden güncel olarak değerlendirilip hayata geçirilmesinde fayda olabilir. Toplumda yaşamına devam eden orta ve ileri yaş insanların toplumsallaşması amacına yönelik farkındalık oluşturacak yayınlar ve kısa filmler gösterilebilir. Kamu spotları yoluyla insanlar sosyal aktivitelere yönlendirilerek ekranlar karşısında geçirdikleri süreler azaltılabilir.

Sonuç olarak ileri yaş gurubunda yer alan insanların internet kullanım alışkanlıklarını tespit etmek amacıyla yürütülen bu çalışma, Türkiye'de ele alınan örneklemin yaş seviyesi bakımından az sayıda çalışmalardan birini oluşturmaktadır. Gelecekte Trabzon il merkezi dışında farklı bölgelerde ve farklı örneklem ele alınarak yapılacak çalışmalar hem farklı araştırmalar arasında kıyaslama yapma hem de literatürün gelişmesine katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Aközer, Mehmet; Nuhrat, Cenap; Say, Şebnem (2011). Türkiye'de Yaşlılık Dönemine İlişkin Beklentiler Araştırması. *Aile ve Toplum Dergisi*, Yıl: 12, Cilt:7, S. 27, ss.103-127.
- Atabek, Ümit (2001). *İletişim ve Teknoloji*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Becerikli, S. Yıldırım (2013). "Kuşaklararası İletişim Açısından Yeni İletişim Teknolojilerinin Kullanımı: İleri Yaş Grubu Üzerinde Bir Değerlendirme". *İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi*, 1 (44), s.19-31.
- Ceylan, Harun (2013). *İsveç Refah Devletinde Bakım Hizmeti Alan Yaşlıların Yaşam Algıları: Stockholm Örneği*, Yayınlanmamış Doktora Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Sakarya.
- Çağlar, Türken (2015). *Türkiye ve Almanya'da Karşılaştırmalı Yaşlı Bakım Model ve Uygulamaları*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Gatto, L, Susan; Tak, H, Sunghhee (2008). Computer, İnternet, and e-mail Use Among Older Adults: Benefits and Barriers. *Educational Gerontology*, 34, 800-811.
- Giddens, Anthony (2008). *Sosyoloji*. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Gitmez, Şengül (2000). *Yaşlıların farklı kentsel koşullarda yaşam uyumları, tutum ve davranışları: Sosyal antropolojik açıdan değerlendirme*. Doktora Tezi. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Gonzalez, Antonia; Ramirez, P. Maz.; Viadel, Vicente (2012). *Attitudes of The Elderly Toward Information and Communication Technologies*. *Educational Gerontology*.
- Gönenç, Özgür (2014). *İletişim Dünyası*. İstanbul: Der Kitabevi.
- Holmes, David (2005). *Communication Theory, Media, Technology and Society*. London: Sage Publications.
- İçli, Gönül (2008). Yaşlılar ve Yetişkin Çocuklar. *Yaşlı Sorunları Araştırma Dergisi*, 1.29-38.
- İnce, Mustafa ve Koçak, Mevlüt Can.(2017).Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Necmettin Erbakan Üniversitesi Örneği. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*,7 (2), 736-749
- Jarvis, Jeef (2011). *E-Sosyal Toplum: Dijital Çağda Sosyal Medyanın İş ve Gündelik Hayata Etkisi*. İstanbul: MediaCat Kitapları.
- Koçak, Abdullah; Terkan, Banu(2010). *Medya ve Yaşlılar -Yaşlıların Medya İzleme Davranışları ve Motivasyonları*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kurt, Gökhan; Beyaztaş, Y. Fatma; Erkol, Zerrin (2010). Yaşlıların Sorunları ve Yaşam Memnuniyeti. *Adli Psikiyatri Dergisi*, 24(2), s.32-39.
- Özcan, Mustafa (2010). *Aktif Yaşlanmaya Yönelik Sosyal Güvenlik Politikaları*. Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Shapira, N; Barak, A; Gal, I; (2007). Promoting Older Adults' Well-Being Through Internet Training and Use. *Mental Health*, 11(5), ss.477-484.
- Tekedere, Hakan; Arpacı, Fatma(2016). Orta Yaş ve Yaşlı Bireylerin İnternet ve Sosyal Medyaya Yönelik Görüşleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, s.377-392.
- TÜİK (2017). *İnternet Kullanan Yaşlı Bireylerin Oranı 2,5 kat arttı*. <http://www.tuik.gov.tr/PrefHaberBultenleri.do?id=24644>.